

Staro

NATUUR EN
BUITENGEBIED

Ecologisch werkprotocol Peeldijk 32 te Handel;
uitbreiding Rooije Plas

15 november 2019

www.starobv.nl

Ecologisch werkprotocol

Peeldijk 32 te Handel; uitbreiding Rooije plas

15 november 2019

Rapportnummer: 19-0391

In opdracht van: Vissers Ploegmakers Aannemingsbedrijf

Uitgevoerd door: Staro Natuur en Buitengebied
Lodderdijk 38a
5421 XB Gemert
tel. 0492-450161
fax. 0492-450162
www.starobv.nl

Opgesteld door: ir. N. Arts-Smits

Kwaliteitscontrole: ir. E.J.F. Claassen

Inhoud

1	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
1.2	Geldigheid gedragscode	4
1.3	Werkzaamheden	5
1.4	Planning	5
1.5	Zorgplicht	5
2	Werkprotocol	6
2.1	Algemeen	7
	2.1.1 Onvoorziene omstandigheden	7
2.2	Vissen en amfibieën	7
2.3	Vogels	7
2.4	Bever en otter	8
2.5	Das	8
2.6	Flora	9
3	Conclusie	10
Bijlage 1	Wettelijk kader	

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In verband met de geplande werkzaamheden op locatie Peeldijk 32 te Handel, is in oktober 2019 een verkennend bronnenonderzoek en een verkennend veldonderzoek uitgevoerd naar (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in en om het plangebied. Hieruit blijkt dat in het werkgebied mogelijk een aantal beschermde soorten voorkomt. Het onderzochte gebied is weergegeven in figuur 1.

Dit ecologisch werkprotocol is opgesteld met als doel een zorgvuldige werkwijze vast te leggen, zodat mogelijk aanwezige beschermde flora en fauna geen negatieve effecten zullen ondervinden van de werkzaamheden.

De in dit ecologisch werkprotocol beschreven werkwijze en maatregelen sluiten aan bij de gedragscode flora en fauna voor Ruimtelijke ontwikkeling en inrichting van de Vereniging Stadswerk Nederland 2011 (verder Gedragscode) en vormen op sommige punten een nadere uitwerking hiervan, specifiek gericht op de situatie voor het plangebied. Deze gedragscode is geldig tot goedkeuring van nieuwe gedragscodes. Door dit ecologisch werkprotocol te volgen is geen ontheffing nodig van de Wet natuurbescherming.

Figuur 1. Globale begrenzing plangebied voor dit EWP (gele lijn) (bron: Google Maps)

1.2 Geldigheid gedragscode

De Gedragscode is opgesteld onder de voormalige Flora- en faunawet en valt onder het overgangsrecht. Dit betekent dat de Gedragscode niet geldt voor plant- en diersoorten die “nieuw beschermd” zijn onder de huidige Wet natuurbescherming. Soorten die “nieuw beschermd” zijn worden in het plangebied niet verwacht. Voor de “nieuw beschermde” soorten gelden de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming, zoals weergegeven in bijlage 1 Wettelijk kader.

De maatregelen die verderop in dit ecologisch werkprotocol worden beschreven, zijn van toepassing op zowel de soorten uit de Gedragscode als de “nieuw beschermde” soorten.

De Gedragscode geldt als vrijstelling van de ontheffingsplicht voor de soorten van de voormalige tabellen 2 en 3 en vogels van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt uitsluitend voor de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkeling en inrichting ('nieuwe werken'). De voorgenomen plannen zijn te typeren als ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

1.3 Werkzaamheden

De initiatiefnemer is voornemens het weiland af te graven en zo de Rooije plas te vergroten, zoals is weergegeven in figuur 2 op de volgende pagina. Hiervoor wordt een deel van de houtsingel tussen het weiland en de plas gekapt.

De werkzaamheden bestaan voornamelijk uit de volgende maatregelen:

- + Voorbereidende werkzaamheden;
- + Dempden poel/vijver in grasland;
- + Verwijderen bomen op grens tussen plas weiland;
- + Afgraven bovenste grondlaag weiland;
- + Afzuigen zand vanuit plangebied door zuigboot;

In de werkomschrijving en de uitvoeringstekening zijn de werkzaamheden exact beschreven en uitgewerkt.

Werkomschrijving

De houtwal wordt gekapt en de struiken en andere onderbegroeiing wordt verwijderd. De bovenste grondlaag wordt daarna afgegraven. Zodra de bovenste grondlaag op de juiste diepte is ontgraven, wordt het zand verwijderd met een zuigboot tot de gewenste diepte, zie figuur 2.

Figuur 2. Voorgenomen plannen Peeldijk 32 te Handel (bron: BMD Advies)

1.4 Planning

Onderstaande indicatieve planning wordt gehanteerd.

- + Start werkzaamheden november 2019
- + Afronding werkzaamheden eind juli 2020

De start- en opleverdata zijn afhankelijk van de voortgang van de werkzaamheden en de weersomstandigheden.

1.5 Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

Dit betekent dat voorafgaand aan handelingen inzichtelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn, de kwetsbaarheid hiervan en de mogelijke gevolgen die de handeling hiervoor kan hebben. Bij de uitvoering van de handelingen dienen negatieve gevolgen zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel beperkt of ongedaan te worden gemaakt. De zorgplicht is altijd van toepassing, ongeacht vrijstelling of ontheffing.

2 Werkprotocol

2.1 Algemeen

In de Wet natuurbescherming is een zorgplicht opgenomen die voor alle (beschermde en niet beschermde) in het wild voorkomende planten en dieren geldt. Deze zorgplicht komt er op neer dat voldoende zorg in acht genomen dient te worden voor de in het wild levende planten en dieren en dat men verplicht is naar redelijkheid maatregelen te nemen om nadelige gevolgen voor flora en fauna te voorkomen.

De volgende algemene maatregelen worden genomen:

- + de werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige van Staro Natuur en Buitengebied;
- + dit ecologisch werkprotocol is op het werk aanwezig en is bekend onder het uitvoerend personeel;
- + er wordt naar één kant toegewerkt, zodat dieren kunnen vluchten.
- + tussen zonsondergang en zonsopkomst wordt zonder toestemming van de ecooloog niet gewerkt.

Terreinomstandigheden

- + Terreindelen waar geen werkzaamheden worden uitgevoerd, mogen onder geen enkele voorwaarde met machines of voertuigen worden betreden.
- + Geen transport door de bosgebieden.
- + De locaties van grondopslag worden bepaald in samenspraak met de ecooloog en deze worden zodanig gepland dat deze niet op locaties komen die voor kwetsbare soorten van belang zijn.

2.1.1 Onvoorziene omstandigheden

Wanneer, ondanks de inventarisaties en goede voorzorgsmaatregelen, tijdens de uitvoering van de werkzaamheden onverwacht een beschermde soort in het gebied wordt aangetroffen, zal het werk op deze locatie direct worden gestopt. De aannemer neemt contact op met de ecologisch deskundige die zal nagaan of dit ecologisch werkprotocol van toepassing is op de aangetroffen soort. De ecologisch deskundige bepaalt of eventuele aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn ten aanzien van de aangetroffen beschermde soort.

2.2 Amfibieën en reptielen

Uit het verkennend bronnenonderzoek is gebleken dat geen beschermde soorten vissen en strikt beschermde soorten amfibieën voorkomen in de Rooije plas. In de plas komen wel algemene amfibiesoorten voor, waarvoor in Noord-Brabant een vrijstelling geldt van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Het is tevens bekend dat Alpenwatersalamander voorkomt in de directe omgeving van de plas.

Het is derhalve niet uit te sluiten dat de plas en de poel/vijver in het weiland voortplantingshabitat vormen voor de Alpenwatersalamander. In de houtwal kunnen Alpenwatersalamanders overwinteren. Ook kunnen reptielen in de houtwal overwinteren. In de omgeving van het plangebied komen levendbarende hagedis en hazelworm voor.

2.3 Vogels

Het water en de waterkanten met oeverbegroeiing bieden geschikt broedgebied voor watervogels als eenden, meerkoet en waterhoen. Verder kunnen vogels broeden in struwelen en bosschages rond het plangebied. Nesten van vogels zijn strikt beschermd en mogen niet verstoord worden. Deze bescherming geldt vanaf het moment van nestbouw, totdat de jongen zijn uitgevlogen.

Met het oog op het vogelbroedseizoen (globaal van half maart tot en met juli) dient het verwijderen van (delen van) struwelen en het snoeien van overhangende takken uitgevoerd te worden voor half maart. Werken binnen het broedseizoen is mogelijk als door de ecoloog middels onderzoek is vastgesteld dat geen broedende vogels aanwezig zijn.

2.4 Natuurkalender en planning werkzaamheden

Om te voorkomen dat beschermde diersoorten beschadigd raken en de Wet natuurbescherming wordt overtreden, worden de werkzaamheden uitgevoerd in de veilige periodes, buiten de kwetsbare perioden voor de beschermde soorten, zie de natuurkalender in figuur 3.

Winterseizoen: december – half februari

- + De bovengrond weiland kaal maken en afgraven;
- + Poel/vijver in weiland dempen/volgooien met grond;
- + Bomen en grote struiken in houtwal kappen; alleen bovengronds werken;
- + Lagere onderbegroeiing maaien; klepelen mag niet te laag boven de grond, om beschadigen van holen en overwinterende dieren te voorkomen.
- + Oever natte gedeelte bovenste 10-15 cm afgraven om te voorkomen dat de Alpenwatersalamander eitjes kan leggen tussen waterplanten of tussen afgevallen blad. Dit moet eventueel een aantal keer herhaald worden, zodat uitgesloten is dat de dieren zich voortplanten in de plas nabij de werkzaamheden.

Voorjaar/zomer: april- september

- + Stobben rooien; de ondergrondse delen van de houtwal mogen nu verwijderd worden; de amfibieën en reptielen zijn bovengronds.
- + Verder afgraven weiland
- + Afzuigen zand uit plangebied

werkzaamheden uitvoeren		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
kappen bomen en struiken													
rooien stobben													
afgraven poel in weiland of dempen met grond													
waterbodem natte oever ongeschikt maken													
kwetsbare perioden beschermde soorten		jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Alpenwatersalamander	voortplantingsperiode												
	overwinteringsperiode												
Levendbarende hagedis	overwinteringsperiode												
Hazelworm	overwinteringsperiode												
Vogels	broedseizoen												

Figuur 3. Natuurkalender uit te voeren werkzaamheden en kwetsbare periode beschermde soorten:

■ = werkzaamheden mogen **niet** worden uitgevoerd

■ = werkzaamheden mogen worden uitgevoerd.

3 Conclusie

Om de werkzaamheden uit te voeren zonder nadelige gevolgen te veroorzaken voor in het wild levende planten en dieren is het noodzakelijk enkele maatregelen te nemen ten aanzien van de te hanteren werkwijze. Wanneer de in dit ecologisch werkprotocol vastgelegde werkwijze wordt gehanteerd, is geen ontheffing van de Wet natuurbescherming nodig.

De volgende maatregelen worden genomen:

- + de werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige van Staro Natuur en Buitengebied;
- + de werkzaamheden worden volgens de natuurkalender uitgevoerd.
- + dit ecologisch werkprotocol is op het werk aanwezig en is bekend onder het uitvoerend personeel;
- + er wordt naar één kant toegewerkt, zodat dieren kunnen vluchten.
- + De poel/vijver in het weiland wordt voor de start van het voortplantingsseizoen van Alpenwatersalamander (begin februari) volgestort met grond.
- + er wordt voor gezorgd dat de natte oever aan de kant van de werkzaamheden voor de start van het voortplantingsseizoen van Alpenwatersalamander (begin februari) ontdaan is watervegetatie en afgevallen blad.
- + het verwijderen van bomen en struiken op de droge oever gebeurt buiten het broedseizoen van vogels;
- + Vanaf april mogen de stobben gerooid worden en kan de houtwal verder worden afgegraven.
- + Tussen zonsondergang en zonsopkomst wordt zonder toestemming van de ecooloog niet gewerkt.

Bijlage 1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

In Nederland is de bescherming van natuurwaarden sinds 1 januari 2017 geregeld in de Wet natuurbescherming. Deze wet regelt de bescherming van soorten, gebieden en houtopstanden en vervangt daarmee de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en Boswet. Voor het maaionderhoud van de watergangen is het aspect soortbescherming van belang.

Soortbescherming

Op het gebied van soortbescherming is het uitgangspunt van de Wet natuurbescherming dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde dieren of planten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan; het 'nee, tenzij-principe'.

De Wet natuurbescherming kent een apart beschermingsregime voor soorten van de Vogelrichtlijn, een apart beschermingsregime voor soorten van de Habitatrichtlijn, het Verdrag van Bern en het Verdrag van Bonn en een apart beschermingsregime voor andere soorten, die vanuit nationaal oogpunt beschermd worden. Elk van deze beschermingsregimes kent zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of ontheffing van de verboden. De Wet natuurbescherming kent de volgende drie categorieën beschermde soorten:

1. Alle van nature in Nederland in het wild levende vogels beschermd volgens het beschermingsregime van de Europese Vogelrichtlijn, §3.1;
2. Soorten, niet vogels zijnde, van de Europese Habitatrichtlijn bijlage IV onderdeel a, het Verdrag van Bern bijlage II en het Verdrag van Bonn bijlage I, voor zover hun natuurlijke verspreidingsgebied zich in Nederland bevindt, §3.2;
3. 'Andere soorten', waaronder soorten die vanuit nationaal oogpunt bescherming behoeven, §3.3.

De drie beschermingsregimes kennen elk hun eigen verbodsbepalingen. De verbodsbepalingen voor vogels en overige Europese soorten (categorie 1 en 2) zijn letterlijk overgenomen uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Voor de andere, 'nationaal' beschermde soorten (categorie 3) gelden verbodsbepalingen die geïnspireerd zijn op de Habitatrichtlijn, maar in sommige opzichten minder streng zijn. In tabel 1 zijn de verbodsbepalingen per regime weergegeven.

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen via een ontheffing of vrijstelling moet aan drie criteria zijn voldaan:

- + Er mag alleen van de verbodsbepalingen worden afgeweken als er geen andere bevredigende oplossing voor de handeling mogelijk is;
- + Er moet sprake zijn van een in de wet genoemd belang. De wet geeft voor de verschillende beschermingsregimes aan wat die belangen zijn, zoals ruimtelijke ontwikkeling, volksgezondheid of openbare veiligheid;
- + Er mag geen afbreuk worden gedaan aan de staat van instandhouding van de soort.

Als aan deze drie vereisten voldaan is, kan een ontheffing worden verleend. Voor een aantal handelingen is bovendien vrijstelling mogelijk, bijvoorbeeld in de vorm van een provinciale verordening of een gedragscode.

Tabel 1. Verbodsbepalingen per categorie beschermde soorten

Categorie 1 (§ 3.1 Wn)	Categorie 2 (§ 3.2 Wn)	Categorie 3 (§ 3.3 Wn)
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art. 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	-
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	-
-	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te onwortelen of te vernielen

Zorgplicht

Voor alle in het wild levende planten en dieren, ook niet beschermde soorten, kent de Wet natuurbescherming een zorgplicht. De zorgplicht houdt in dat een ieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Dit betekent dat voorafgaand aan handelingen inzichtelijk moet zijn welke natuurwaarden aanwezig zijn, de kwetsbaarheid hiervan en de mogelijke gevolgen die de handeling hiervoor kan hebben. Bij de uitvoering van de handelingen dienen negatieve gevolgen zoveel mogelijk te worden voorkomen, dan wel beperkt of ongedaan te worden gemaakt. De zorgplicht is altijd van toepassing, ongeacht vrijstelling of ontheffing.